

RECORDS I VIVENCIES DEL MEU PRIMER DIA AL FRONT

Per Juli G. Valls

Era més o menys per aquestes dades del mes de maig del 1938. Feia pocs dies, no pas més d'un mes, que la meva quinta havia estat cridada per anar al front. Teníem 17 ó 18 anys. Fou la coneguda com la "quinta del biberon". Avui, tot llegint l'escrit publicat a la fulla blanca de la nostra parròquia amb el títol de "A cinquanta anys de la guerra" han acudit a la meva memòria alguns detalls de fets viscuts per aquelles dades. Els records s'ammuntegaven uns sobre els altres però intentarem d'exposar només els del meu primer dia a les trinxeres. Fou, com he començat escrivint, pel mes de maig del 1938, però malgrat la llunyania el recordo molt bé i no crec pas que mai el pugui oblidar.

Ens trobàvem acantonats en un petit poble de la província de Lleida anomenat Montfalcó, a pocs quilòmetres de les trinxeres. Al capvespre el nostre comandant ens reuní tota la tropa per fer-nos saber que havia estat destinat a primera línia i després d'un breu parlament ens demanà que si algú volia acompanyar-lo donés un pas endavant. Nosaltres, tots, sense pensar-nos-ho gens vam avançar envers ell, decidits a palestar-li la nostra lleialtat i apreci ja que sempre ens havia tractat molt bé i l'admiràvem molt. Era jove i valent i en tot moment reberem d'ell proves de simpatia i encoratjament i estàvem decidits a compartir el què ens esperava.

Erem novells i ni remotament podíem sospitar el què ens esperava. L'endemà al matí, quan tot just clarejava, partírem tot seguit apropant-nos a les primeres línies de combat, prop del poble de Cubells a pocs quilòmetres de Balaguer. Arribats al lloc màxim on podien atansar-se els camions, devallàrem i ens feren escampar pel terreny, recordo amb moltes roques, i jo vaig ésser destinat amb un caporal a una de les trinxeres de segona línia. L'enemic ja ens havia localitzat i començà a bombardejar-nos amb obusos d'artilleria. També recordo que a cada

xiulet jo abaixava el cap i el meu caporal es posava a riure. "No temis -em deia- quan sentis el xiulet de l'obus ja ha passat, estigues tranquil". Durant tot el matí el bombardeig no va parar. Jo, amb una mica ja d'experiència i les recomanacions del meu company, ja veterà, vaig anar agafant confiança i ja no m'ajupia a cada xiulet; procurava, això sí, restar atent per si un de cas.

Fou a primeres hores de la tarda que reberem ordres d'abandonar el nostre lloc, un xic apartats del gros de les demás forces per incorporar-nos a la resta del batalló per tal d'iniciar l'ofensiva. M'oblidava de dir que jo formava part de la secció de transmissions i que tot l'armament que portava era una bandera per tal de fer senyals amb morse. Començarem a avançar. Ara sí que la cosa ja anava de veres. Recordo que vam passar davant la nostra artilleria i que els contraris no paraven de disparar ni un sol moment. Jo, inexpert, atabalat però també sense por (la ignorància pot fer coses veritablement inversemblants), em vaig dirigir al capità que ens comandava i sense pensar-m'ho dues vegades li vaig dir que jo no seguia endavant; què podia fer jo amb un pal i una bandera sense cap mena d'arma per a defensar-me ... innocent de mi!

Lavors el capità m'ordenà que junt amb el meu caporal retrocedíssim ràpidament i que comuniquéssim a la Companyia d'ame-tralladors que ataqués pel flanc dret. Vaig sortir disparat. Abans però d'arribar al lloc on suposava podria posar-me en contacte amb els de metralladores i un cop passada la nostra artilleria, em vaig desempallegar de la meva motxilla on hi portava la poca roba que disposàvem i unes sabates (anàvem amb esperdenyes) per tal de poder córrer més alleugerat de pes. (Aquella motxilla ja no la vaig

trobar mai més). Per fi, un cop arribat a un lloc on em pensava quedar a cobert de les bales dels contraris, vaig començar a fer senyals per tal de cridar l'atenció dels meus companys d'ame-tralladores. M'hi vaig estar potser més de mitja hora, però endebades. Per enlloc veia la senyal de resposta. El caporal que m'acompanyava era qui vigilava si per algun punt es rebia resposta mentre jo no parava de fer les senyals de crida. Ens va veure, això sí, un caça dels contraris el pilot del qual va començar a llençar-nos petites bombes que sortosament no ens van tocar, malgrat volar molt baix. Era un caça italià i segurament el seu pilot també. No podria precisar quantes bombes ens van llençar, petites com ja he dit i de metralla, que queien prou lluny de nosaltres com per que no ens toquessin. Em va fer fins i tot riure en veure com el pilot, segurament havent esgotat les bombes, ens va llençar la caixa de fusta que aquesta sí s'estavellà més a prop meu sobre una roca, posant així fi a aquest curiós bombardeig sortosament infructuós.

Cansat de fer senyals sense cap resultat, vaig proposar al meu caporal de tornar endavant tractant de reunir-nos amb la resta dels companys als qui vam trobar, és a dir, vaig trobar, ja que el meu caporal anà en una altra direcció tota vegada que no sabíem ben bé on ens trobàvem. Per fi vaig trobar els meus companys que m'havien vist i em cridaven perquè em reunís amb ells que romanien camuflats entre unes roques, doncs l'artilleria enemiga no parava de disparar cap el lloc on érem. Tot content i corrent i tirant-me per terra a cada nou dispar de l'artilleria vaig poder arribar on es trobaven els meus companys junt amb el comandant del batalló. Un cop reunits tots ens afanyàrem a trobar un lloc on camuflar-nos. El meu grup, el de transmissions, ho férem en una mena de sot rodejat per alguns arbres. Allí, vàrem pensar, quedaríem a cobert de la vista dels qui ens disparaven, però el que succeí després ens va empirot-